ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պարսկաստանի համար տարեկան 5 ֆր. և կամ 2 րբլ. 50 կ. թղթդրմ.

Ուրիշ ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգիլուած չէ, տարեկան բաժնորդագինն է 20 ֆր., վեցամսեայն 10 ֆրանգ և եռամսեայն 5 ֆրանգ։

Բաժնեգիները կանխիկ կը վճարուին և Տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ լրագիրը ղրկելու փոստի ծախքը։

Նամակ և ծրար պէտք է ղրկել հետեւեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal *Arménia*. MARSEILLE (France)

Է ՏԱՐԻ ԹԻԻ 25

1891 ՆՈԵՄԲԵՐ 11

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 30 (Հ. Տ.)

ՁՈՐԵՔ ՁԱՓԻ

Կը հրատարակուի Երեք. օրեր

ՊԱՏՄԱՆԵՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն ղրկուած գրութիւնները։ Պարտաւոր չէ վերադարձնելու չհրատարակուած ձեռագիրները։ Մանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով։ Մանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիմ կարժէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիմ։

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ՀԱՑՈՑ ՀԱՅԲԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

==

ՆՊԱՏԱԿ ԵՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

(Քաղուած կանոնագրէն)

«Հայոց Հայրենասիրական Միութեան» նպատակն է աշխատիլ վարչական բարենորոգումներ մտցնելու Թիւրքահայաստանի մէջ, հայ ժողովրդի տեղական պէտքերուն համեմատ։ Հայ ժողովրդի ցանկութիւնն է իրատունք ստանալ ազատօրէն ինքզինք կառավարելու որով միայն պիտի կրնան վերնալ այն հարստահարութիւնները որոնք այսօր Հայաստանի թշուառութեան և աւերակ դառնալուն պատճառ կը լինին։

«Հայոց Հայրենասիրական Միութիւն»ը իւր նպատակ իրագործելու համար իւր կարողութեան չափով կը գործադրէ ամեն յարմար եղած միջոցներն, ժամանակի պահանջներուն համեմատ. կաշխատի ներքին այժ գոյացնել Ազգին մէջ իւր ազատութեան համար, հրատարակութիւններ կանէ, դիմումներ կանէ որոց որ պէտք է և նեւթապէս ու բարոյապէս կը քաջալերէ անոնց որոնք անձնուիրութեամբ կաշխատին հայրենիքի ազատութեան գործին։

Միութիւնը կունենայ իրեն բերան եղող լրագիրը, բացի զանազան լեզուներ տալէ իրրեւ լրագիր, կը հաղորդէ ընդհանրութեան ինչ որ Միութիւնը ուզէ հաղորդել, տեղեկութիւններ կուտայ Հայաստանի և տարաբնակ Հայերի դրութեան վրայ և կը ծառայէ հայրենասիրական եռանդը արծարծելու Հայերին մէջ։ (*)

Տանօր. «Հայոց Հայրենասիրական Միութեան» անդամակցիլ կամ թղթակցիլ ուզողները պէտք է դիմեն հետեւեալ հասցէին.

M. Portoukalian
(FRANCE) Marseille

(*) «Հայոց Հայրենասիրական Միութիւն»ը կը նպատակ Արմենիա լրագրի հրատարակմանը։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ռուսական ճնշումներ.—կաթողիկոսական խնդիրը. — Մի ոճրագործութիւն ի կարին.—կարսեցի յուդեր. — կովկասեան յուդեր. — Ճավացի հայ ամբոխղներ.— Թիւրքիահայ յուդեր. — Պարսկեանի ձեռատետրը. —կուրծքն ու թոքը զօրացուցիչ պարզ միջոց մը.—երջանիկ զուտ մը.— Պատերազմը պիտի ծագի.— Ծանուցումներ. — Բանասիրական (Տասնեւեօթերորդ դարուն յեղափոխական կեանքից)։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՃՆՇՈՒՄՆԵՐ

Թիֆլիզէն հոկտ. 18/30 թուով կը հաղորդեն մեզ հետեւեալ արտակարգ դէպքը որ շատ ծանրակշիռ լինելուն պատճառով վերապահութեամբ կը հրատարակենք.

«Սբ. Էջմիածնում դէպքեր են պատահում. անցիս 16/28ին Սինոդի անդամ երկու եպիսկոպոսներ Էջմիածնից աքսորուեցան ռուս կառավարութեան հրամանով, Սուքիաս եպիսկոպոս Պարզեանց և Ներսէս եպիսկոպոս Թիւտաւէրդեան. դեռ ևս բուն պատճառներ յայտնի չեն թէ ինչո՞ւ են աքսորուել այդ եկեղեցականները։ Ասում են որ այդ երկու եպիսկոպոսները չեն հնազանդուել կառավարութեան հրամաններին։

«Նոքա հրաւիրուել են Երեւան՝

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՏԱՍՆԵՒԵՕԹԵՐՈՐԴ ԴԱՐՈՒՄ ԱԶԳԱՓԽՈՒԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՑ

(Շար. 24դ թուէն)

Մի քանի ժամից յետոյ, արշալոյսին մօտ, հարուստ Մաթոսի անիծեալ դիակը մի քանի երիտասարդներ շատ հեռու մի ձորում ծածկեցին հողին տակ։ Երկու երիտասարդներ հետեւեալ կերպով պաշտօն կատարեցին Մաթոսի գերեզմանին վրա.

Վահրամ. Տէ՛ր, այսօր եղեն կամք քո. արդ օրհնեա՛ զբաղուկս մե՛ր։

Գիվո. Ամէ՛ն, ալէլուիա՛։

— Պաշտօնեա՛յք սատանայի, առէ՛ք զհոգի ընկերի ձերոյ։

— Ամէ՛ն և չուտով։

— Ցիշեցէ՛ք սատանայ զհոգի սատակեալ Մաթոս ծառայի իւրոյ։

— Ամէ՛ն։

— Տէ՛ր, այսպիսիք են որ կողոպտեն զեկեղեցիս քո և զժողովուրդս զորս արգելուն ի գործոց բարութեան։

— Եղիցի անիծեալ, եղիցի՛ անիծեալ, եղիցի՛ անիծեալ։

— Մաթո՛ս, դու կը լինես գոնէ բարի

Նահանգապետի մօտ առանց իրենց դիտնալուն թէ ի՞նչ է հրաւիրման պատճառը։ Երեւանի մէջ Նահանգապետը յայտնել է իրենց որ բարձրագոյն հրամանով իրենք պիտի հեռանան բոլորովին կովկասից. սոքա խնդրել են որ իրենց իրաւունք տրուի Էջմիածին դնալու և մի քանի անձնական գործեր կարգադրելու. բայց Նահանգապետը իրաւունք չէ տուել ասելով որ այստեղից ուղղակի պիտի գնաք. ահա ձեզ համար կառքը պատրաստ է, նոյնպէս և ուղեկցող ժանդարմ (ծածուկ ոստիկան)։

«Այս երկու եպիսկոպոսներին երբէկ առաւօտ գաղտնի հասցրին Թիֆլիզ հսկողութեան ներքոյ և առանձին գնացքով ու առանց ոեւէ անձի հետ տեսակցել թոյլ տալու ուղարկեցին ծածուկ։ Սրբազան Սուքիասին աքսորատեղ նշանակուած է Պալտաւա քաղաքը. իսկ Սրբազան Ներսէսին Օրէղ քաղաքը. այս երկու քաղաքներն էլ Մոլին Ռուսաստանում են։ Անցքը շատ ծանր է։ Այս երկու եպիսկոպոսներ, մանաւանդ Սուքիասը, հակառակ էին այժմեան կաթողիկոսական Տեղակալին (Երեմիա եպիսկոպոս)։»

օրինակ այլոց (դաշոյնով գերեզմանի հողը բրբրելով). բայց արդ մի՛ վշտանար և ինչպէս դու անտարբեր էիր երբեմն ուրիշներու տանջանքին և հարստահարեամբդ հպարտանում էիր, այժմ էլ դու տանջուիր դժոխքին մէջ հոգ մի՛ աներ. դու ունիս քեզ այդտեղ բազում ընկերներ, հարուստք, իշխանք, էֆէնտիք, աղայք, պարոնայք, կնեազք և գեներալք...։

— Վերջակէ՛տ։ Դէ՛ ասենք Հայր մեր։

Ո՛վ Հայր մեր, Հա՛յր որ յերկինս ես, Անիրա հարուստներն է՛րբ Դու կը ջնջես Որ Քո կամք եղնի, անուդ սուրբ մնայ Որպէս երկինքը, երկրիս էլ վրայ։

Թէեւ անօթի ենք, իբր մանանայ Թո՛ղ Քո սէրդ մեր մէջ հացի տեղ տեղայ Որ մենք զօրանանք ուտելով նոյն հաց Որ որոմ չունի, սիրովդ է շաղուած։

Ներէ մեզ որ Հայ այսօր սպանինք. Տխուր պարտք էր այդ որ կատարեցինք. Սրանց պատճառով մեր պարտապանները, Թիւրքեր ուԲիւրդեր, չատ են Հայ ջարդեր։

Էլ փորձանքի մեզ մի՛ տանիր, ո՛վ Տէր, Փրկէ՛ մեզ, վերցո՛ւր մէջտեղէն չարեր. Քոյդ տուր որ Քո է զօրութիւն ամեն, Իշխանութիւն, փառք յաւիտեանս. ամէն։

Որպէս ամենքն, նոյնպէս և Միխօն սուս ու փուս վերադարձաւ տուն և յոգնած ու թուլացած ինչպէս գիշերային

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Թիֆլիզէն կը հաղորդեն որ համարեա թէ Թիֆլիզի հասարակութեան բանիբուն և հասկացող մասէն չատեր տրամադիր են Թրխմեան Հայրիկին տեսնել Ամենայն Հայոց կաթողիկոսական աթոռի վրայ. իսկ մի մասն ալ կը ցանկայ Արխատակէս եպիսկոպոս Սեդրակեանի կաթողիկոսութեան։ Եթէ արտաքին արգելքներ չլինէին, Թրխմեանի կաթողիկոսացման հաւանականութիւն կայ. անոնք որ ներսերէն կը փափագին զինք կաթողիկոս տեսնել, այն համոզում ունին մանաւանդ թէ ադով աւելի մի ամուր կապ կը գոյանայ կովկասի և Տաճկաստանի Հայերին մէջ։

Մի ոճրագործութիւն ի կարին

Մեզ կը հաղորդեն կարինէն որ բնիկ տեղացի Թաչատուր Կերէքեանն անցեալ օգոստոս 25/6 սեպտ.ին մի Հայի հետ պատրաստ ժամանակ, այս վերջին անոր կռնակ դարձնելով կեցած ժամանակէն օգուտ քաղելով՝ բէզվոլվերի հարուած մը կարձակէ անոր վրայ և մահացու կերպով կը վիրաւորէ. ոճրագործը կը փախչի Ռուսաց սահմանը։ Վիրաւորը այնտեղ կը մնայ մինչեւ որ յաջորդ օր գիւղացի կնիկ-

---

մի սիրախօս երիտասարդ որ երկար ժամերի զրոյցներից դեռ չէ կշտացած, քընած տեղումն էլ խօսում էր, զայրանում էր և ուրախանում էր։

Մաթոսի մահը, այդ հպարտ և ագահ հարուստի որ միանգամայն ցանկանում էր ազգասէր և բարերար երեւել, բայց փող տալ չպարտաւորուելու համար արհամարհում էր միշտ փորձառու գործիչների խորհուրդներն ու ծրագիրները և երբեմն էլ փառասիրութեամբ կամ դիտմամբ գաղտնիքներ դուրս տալով վնասում էր գործին, այդ անուանի անձի մահը այնպէս ծածկուեց և պարտիկուեց որ մինչեւ այժմ էլ ծածուկ է մնացել լուրջ, ծանրաբարոյ և անփառասէր գործիչների սրտումը։

Գիշեր էր. Միխօն սպասում էր ընտանեաց և գիւղի բնակիչների մրափելուն. նա ձեւերով ցոյց էր տալիս թէ քնած է. անկողնում անշարժ խըռխըռում և փըչփչում էր իբրև ծանր և խոր քնացող, թէեւ արթուն էր և զգաստ. արթուն էր ոչ միայն մարմնով այլ և մանաւանդ մտքով, նա միշտ մտածում էր այն սարսափելի ճանապարհի համար ուրով պիտի ազատէր գերի եղած Աննան։

Երբ Միխօն սուտ քունի ներկայա-

ներն անցած առեն գին-ք կը տեսնեն որով լուրը կը հասնի քաղաքը։ Ծնեց. 2/14ին մեռած է Կերէքցեան վերքի ծանրութենէն։

ԿԱՐՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կարսէն կը գրեն հոկտ.12/14 թըւով որ անցեալ տարուան հայ կամաւորներուն չարժման ժամանակ ռուս կառավարութեան բանտարկած Հայերը բանտի մէջ կրած նեղութիւններուն պատճառով հիւանդ դրութեան մէջ են. Թոքախտը սկսած է զոհեր աներ իրենց մէջ։ Արդէն ասկէ առաջ Թոքաստպէ մեռած էր այդ կամաւորներէն Ծարութիւն Յովհաննէսեան, 27–28 տարեկան կորիճ և ուսումնասիրած մի տաճկատանցի երիտասարդ. այս անգամ ալ Ղարապաղցի մի ուրիշ 30 տարեկան երիտասարդ Իսահակ Մինասեան հոգին աւանդած է բանտի հիւանդանոցի մէջ, դարձեալ թոքախտին բորբոքումէ։

Կարսի մէջ համարձակութիւն իսկ չկայ հետեւիլ նահատակուածներուն դագաղին, որովհետեւ յուղարկաւորը կառավարութեան կասկածները կրկնապատիկ իր վրայ և այդպիսին խիստ քննութեան կենթարկուի, ինչպէս եղաւ Յովհաննէսեանի թաղմանը ժամանակ։

— Լրագիրները կը հաղորդեն որ Կարսի Ս. Առաքելոց հայ վանքին ընդարձակ և բարեբեր հողերը թէեւ հին առենէ իվեր իբր վանքին սեփականութիւնն ճանչցուած են, սակայն օրինաւոր կալուածագրերը չը լինելուն համար, գրաւուած են ռուս կառավարութեան կողմէ և ռուս ազնուական դաղթականութիւնների բնակութեանն յատկացուած են իբր արքունի պարապ հողեր։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կաթողիկոսական Տեղակալ Ամեն. Երեմիա եպիսկոպոսն ռուսական կայսրուհու անուանակոչութեան առնելին առթիւ շնորհաւորութեան մի հեռագիր տուած լինելով, հետեւեալ պատասխանը ստացած է Կովկասի կառավարչապետին միջոցով.

«Նորին Բարձր Սրբազնութեան «Տեղակալի Աթենապետի Սինոդի Սրբոյ Էջմիածնի.

«Պ. Նախարարն Ներքին գործոց ծանուցանէ մեզ թէ Թագաւորնկայսրըն ըստ ամենահպատակ զեկուցման հեռագրի Ձերդ Բարձր Սրբազնութեան վասն արտայայտելոյ հոգեւոր բարեացս դասու Հայոց զղջացմունս հաւատարիմ հպատակութեան իւրեանց ի պատճառս մեծափառ ատեան անուանակոչութեան Թագուհուոյ կայսրուհւոյ, Բարձրագոյն կամք հաճեցաւ հրամայել, չնորհակալ լինել Բարձր Սրբազնութեան Ձերում և այնց հոգեւորականաց, ի դիմաց որոց արտայայտեալ են զղացմունք հաւատարմագոյն հպատակութեան ի վերոյիշեալ հեռագրի։»

— Դրամատնագործութեան համար Սիպերիա աքսորի դատապարտուած և այժմ Թիֆլիզի բանտին մէջ գտնուող Սարգիս քահանայ Օրբելեանց մի դործիք հնարեր է ջրի մէջ իննդողներն խղդվելէ ազատելու համար։ Այդ գործիք այս օրեր փորձի ենթարկուած է ջրախեղդների փրկող ընկերութեան միջոցով և նպատակայարմար դատուած է։

— Կովկասի Հայերի մէջ ինչ ինչ միջոցներ ձեռք կառնուին Ռուսաստանի ներքին նահանգների սովեալներուն համար նպաստներ հասցունելու։

Հայոց Բարեգործական ընկերութիւնը որոշեր է 1000 րուբլիի մի գումար ղրկել. Թատերական ներկայացումներ ալ կը տրուին ի նպաստ սովեալներուն։ Կովկասցի Հայ դերասան Պ. Հ. Առաքելեան ևս ձեռնարկեր է մի գրականական գիտնական ժողովածու հրատարակել, որի արդիւնք սովեալներուն պիտի նուիրուի։

Մեծ թշուառութիւն կը տիրէ Ռուսաստանի նահանգները. կառավարութեան տուած նպաստը 70 միլիոն րուբլու կը հասնի։ Այդ նահանգներուն հեղհեղտէ դաղթականներ կը թափին նաեւ ի Կովկաս. զարհուրելի է իրենց վիճակը. ո՛չ ուտելու հաց ունին և ո՛չ ալ ցրտէ և անձրեւէ պատսպարուելու տեղ։

ՃԱՎԱՅԻ ՀԱՅ ՈՒՂԵՒՈՐՆԵՐ

Մի քանի օրէ ի վեր Մարսէյլ կը գտնուին Ճավայի երեք Հայեր՝ Պրն.ք. Մ. Յ. Պետրոսեան, Գ. Ե. Գասպարեան և Մ. Մ. Չօրաբեան։ Այս երեք Հայրենակիցները անցեալ մարտ 14էն ի վեր մեկնելով Պաթաւիայէն (Ճավայի մայրաքաղաքը) ուր առեւտրական տուներ հաստատած էին, պտոյտ ելած են և այցելած են Հայ գաղթականութիւններէ չատերուն, Եգիպտոս, Ե-րուսաղէմ, Իզմիր, Կ. Պոլիս, Պուլկարիա, Վենետիկ, Լոնտոն և Փարիզ գտնուող Հայերուն։ Մայիսի ամսին Պօլիս գտնուած են ուր հաճելի տպաւորութիւն մ'արած է Ծայրագոյն Արեւելքէն եկող հիւրերի ներկայութիւնը։ Կ. Պոլսի կաթոլիկ Հայերի Համազգայաց վարժարանի խնամակալութիւնն ալ փութացեր է իրենց չնորհակալութեան մի նամակ յղել որ անխարական ոգիով իրենց հաստատութիւն ևս այցելած են։

Դալ կերակի Մէսաժըրիի չոգենաւով կը մեկնին յիշեալ ուղեւորները դէպի Ճավա։

Իրենց տեղեկութիւնների նայելով, Ճավայի մէջ Հայերի թիւը 200ի կը հասնի՝ գրուած զանազան քաղաքներու մէջ. մի եկեղեցի ունին ի Պաթաւիա որ առաջուց մնացած կալուածներով ապահով եկամուտներ ունի։ Նոր–Ջուղայէն այնտեղ գնացող նոր գաղթականներն աղգայնութեան ոգին տակաւին կրնան պահպանել տալ հոլանտական ձուլումի դէմ։ Հայերի վաճառականութիւնը որ առաջ աւելի ծաղկած վիճակի մէջ է եղեր՝ քանի որ Պարսկաստանի առեւտուրը իրենք կանէին, այժմ դժուարութեամբ կըբնայ մրցիլ ռուսական, ինչպէս նաեւ անգլիական վաճառականութեան դէմ։

ԹԻՒՐՔԻԱՅԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն նոյ. 8 թուով թէ Օրթոտոքս եկեղեցու Տիեզերական Պատրիարք ընտրուած է Նիկոդիմոս արքեպիսկոպոսը, Նիկոպոլսի մետրապոլիտը։

Այդ ընտրութենէն մէկ չաբաթ առաջ պատրիարքական ընտրութեան Ընդհանուր ժողովը գումարուած էր Կ. Պոլիս Ֆէների Պատրիարքարանը, կազմուելով Սինոդի անդամներէ, եկեղեցականութեան, վաճառականներէ և արհեստաւորներուն ներկայացուցիչներէ։ Այդ ժողովի մէջ ներկայ 76 անդամներէն 24ը յայտարարելով թէ նոյն ժողովը ապօրինաւոր հանգամանքներ կը կրէ, ժողովէն դուրս ելան. սակայն մնացած մեծամասնութիւնը կատարեց քուէարկութիւնը և 16 ընտրելիներ որոշեց որոնց անուններն ի գիր առնելով ընտրելիներուն անունները ղրկելով վերջնական քննութեան ղանկը, վերջնական քննութիւնը կատարուելու համար։ Նախկին Պատրիարք Թիւրք կառավարութեան ընտրելին) 23 քուէ առաւ, իր մրցակից Հէրակլէսի արքեպիսկոպոս, Գեր. Գերմանոս ալ նոյնքան։ Սակայն ինչպէս կերեւի վերի հեռագրէն, ոչ մին և ոչ միւսը վերջնական քուէարկութեան մէջ կըրնցած են յաջողիլ։

— Թիւրք կառավարութիւնը Օսմանեան Դրամատունէն նոր փոխառութիւն մ'ալ պիտի անէ 57½ միլիոն ֆրանքի որի կէսէն աւելին նոր պատերազմական նաւերի չինութեանն պիտի յատկացուի։

— Ալմանացի մի սեղանաւոր Պր. Ֆիւթթվանկըը որ 11 միլիոն ֆրանքի օսմանեան պարտատոմսերի պահեստ ունի, այս օրերը դատարանները դիմեր է ընդդէմ Թիւրք կառավարութեան, Օսմ. Դրամատան և Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութեան որ-ընդ վերջերս Օսմ. պարտատոմսերի վրայ ղեղչի դրամական մի դործողութիւն կատարած էին ի նպաստ Թիւրքիոյ պահանջին և Օսմ. Դրամատան (վերջինս 10 միլիոն ֆրանքի մօտ չահ ունենալու) և ի վնաս նոյն պարտատոմսեր ունեցող Եւրոպացիներուն։

ՊԱՐՈՆԵՍԻ ԶԵՌԱՏԵՍԸ

(Շար. 24րդ թուհն եւ վերջ)

— 5 Յունիս —

Ինչպէս Մեղուի, Մշակի և փորձի արդիլված է Պօլիս մտնելն, նոյնպէս նաեւ արդիլված է Խոլիվի հարեմին։

Մինչ այս հարեմ ալ Թուրք քաղաքականութեան ընտանեկան յոդուածներ ի լոյս ընծայած է որ Պօլսոյ մուտքն արդիլված է իրեն։ Բայանի չէ։ Խոլիվին որդին կը մերժէ իր մայրերը, Բ. Դուռն չուզեր ընդունիլ զանոնք և կինեերով բեռնաւորված նաւը քաղաք մը կը վնտռէ ապրանքը դուրս հանելու համար։

Նկատողութեան արժանի է որ այս հարեմին պեչիւթայի առջեւ սպասելը Հնդկաստանի ճանրուն դպչած չէ. եթէ դպած լինէր՝ Անգղիոյ խորհրդարանի մէջ հարցումները իրարու կը յաջորդէին։

— Խոլիվի հարեմն Նաթալիէն ինչո՞ւ մեկնեցաւ։

— Ինչո՞ւ համար Պեչիւթա դնաց։

— Իտալիոյ կառավարութիւնն ինչո՞ւ թող չտուաւ որ այդ կիներն իր երկրին մէջ բնակին։ Իտալիոյ կառավարութեան այս ընթացքն Անգղիոյ Թագուհւոյն աշխարհակալութեան վնաս մը չի՞ բերեր։

Եւ կառավարութիւնն այս հարցումներուն պատասխանելով լենդրոյն վրայ լոյս կը սփռէր և ամենուն հետաքրքրութիւնը կը փարատէր։

Իսկ մենք որ տասնկ հարցումներ ընելու համարձակութիւն չունինք կը չատանանք ըսելով որ Խոլիվի հարեմն Անգղիոյ նաւատորմիղին աւելի իրաբանցում պատճառեց հոս։

Այսօր մնայրաքաղաքս հասաւ Պ. Սրդար Յովհաննէսեանց, խմբագիր–անօրէն փորձ լրագրոյ, և Լիւքսէմբուրկի օթեւանն իջաւ։

ցուցներ էր տալիս, նրա որբեւայրի մայրը և չափահաս եղբայրներից մէկը ծածուկ ծիծաղում էին որովհետեւ դրանք գիտէին թէ ի՛նչ կայ և թէ ի՛նչ պիտի լինի։

Երբ բոլոր գիւղացիք գիշերուայ քաղցը քնոյ մէջ փչփչում էին, Միխօն վերկացաւ, հանդերձները փոխեց և հագաւ քուրդ մուրացկանի հանդերձներ. քօղը (գլխարկը) այնքան հին էր որ գլխի մազերը միջից երեւում էին ծաղրելի կերպով դուրս ցցուած, վարտիկը տասն տեղից ծակծկուած էր. հացի տոպրակը ձախ կողմին կախեց. մկակը ձեռքն առնելով կամացուկ մօտեցաւ մօր կողքին և անլսելի ձայնով ասաց. Աննման մայրս, ների՛ր ինձ իմ պարաքերը և այնպէս համարիր թէ Միխօն չես ծնած։ Այս ասելով համբուրեց մօր ձեռքը։ Արթուն մայրը խեղդուած ձայնով պատասխանեց. «Թող Նախասահմանութիւնից ներուած լինի քեզ, որդեա՛կս, և ես Միխօն ծըննած եմ որ մեռնիմ ազդիս համար. երբ մահուան լուրդ լսեմ, բոլոր պարաքերդ պիտի ներեմ և անոյշ անեմ այն կաթը որ ծծած ես իմ սրինքներից»։ Մայրը ձեռքը մեկնեց որ բռնէ և համբուրէ իր քաջ որդուն. բայց Միխօն չուատով հեռացաւ, անյայտացաւ մուրի մէջ. գիւղից բաւական հեռու լեռան միւս կողմը մի քարի տակ քնեց և իւր թերի մնացած քունը առեց։

Արշալոյսին Միխօն հեռուից նկատեց և տեսաւ որ մի գինուած Քուրդ՝ նիզակը գետնին ցցած և ձիու սանձը թեւին անցկացրած, քաղցր քնոյ մէջ մրափած էր. Միխօն կամաց քայլերով սկսեց մօտենալ մրափած Քուրդին. Նա մտածում էր որ եթէ յանկարծ զարթնէ, պիտի տեսնէ որ ես մի ճամբորդ մուրացկան եմ և ո՞վ գիտէ, գուցէ մի բան էլ ողորմի. իսկ եթէ չզարթնէ, ես գիտեմ նրան ինչպէս պիտի քնացնեմ։

Քուրդը չզարթնեց. Միխօն մօտեցաւ և հասաւ հակայակազմ և գինուած Քուրդին. մէջքումն թագցրած թունաւոր դաշոյնը հանեց և մկկից ընկաւ Քրդի կուրծքին վրայ և սկսեց չարժվող անդամներին զարկել բայց աւելի զարկում էր չնչափողին. Նա իւրաքանչիւր զարկելուն ասում էր. «Պէն կեավուր իմ»։ Քուրդը սատակեց. Միխօն միայն Քրդի ոսկեզօծ սուրը և ասեղնագործ բաճկոնը վեր առաւ ու թագցրեց լեռան մի դժուարամատչելի լանջում որ երբ ողջութեամբ վերադառնայ տուն, այնտեղից առնէ և տանէ։

(Շարունակելի)

ԱՆՆԻԲԱԼ

— 6 Յունիս —

Մայրաքաղաքիս մէջ այսօր սպանութիւն տեղի չունեցաւ. կը կարծվի թէ ոստիկանութեան նախարարին պատուանշան մը պիտի տրվի վաղը։

Անունով Միացեալ Ընկերութիւնք դեռ զատ զատ կը գործեն իւրաքանչիւրն իւր սենեկին մէջ։

Մարդուն մէկը լրագրի մը հրամանն առնելու համար Տպագրական Տեսչութեան գրասենեակը գնաց։

Տեսուչը կերակուր ուտելու գնացած էր։

Մայրաքաղաքիս մէջ բժիշկներուն թիւն օր ըստ օրէ աւելնալու վրայ է. նոյն իսկ այսօր մէկ մարդու երկու բժիշկ կկնայ։

Իրաւ է որ շատ աղքատները առանց բժշկի կը մեռնին. բայց ո՛րչափ բժիշկներ ալ կան որ առանց հիւանդի կը մեռնին։

— 7 Յունիս —

Անատոլուի սովելոց համար մեծ վիճակահանութիւն մը պիտի լինի... գալ տարի։

Ցիշեալ վիճակահանութեան գործադիր ժողովը չրջաբերական պիտի ղրկէ գաւառները յորդորելու համար սովեալները որ համբերեն և անօթութենէ չմեռնին մինչեւ որ իրենց հաց ղրկվի։

Կը յուսանք որ մեր ազգայիններն կը հաճակերպին այս չրջաբերականին։ Քանի գիտեն արդէն նոքա որ այս սոճին եթէ Եւրոպա լինէր, շատ աւելի գոհ կը տանէր իւր հետ. փառք տալու ենք որ Թուրք բարեվնամ կառավարութիւնը շատ տարիներէ հետէ նախատեսած լինելով այս սոճին, ազգու միջոցներ ձեռք առած էր իւր հատատարիմ հպատակներն անօթութեան վարժեցնելու։

Փոխնիչ լրագիրն քանի մը ժամանակէ հետէ անասուններու հիւանդութիւններու վրայ յօդուածներ հրատարակելով՝ ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

Արդեօք փոխնիչի խմբագիրը իւր ընթերցողներն անասո՞ւն կը կարծէ։

— 8 Յունիս —

Զրոյց կը պարփի թէ Տփղիսի աղգայիններն իրենց առաջնորդ պիտի ընտրեն Գեր. Խորէն Արշակունեան, Լուսինեան, Բագրատունեան, Քանթարեան, Հայկազեան, Գալֆայեան, Ռուբինեան, Նար-պէյ, Խորխոռունի արքեպիսկոպոսը։

Սովեալներուն օգնելու համար ճանապայ մ'ալ ես կառավարկեմ, այն է սովեալ գաւառներէ հեռացնել այն մարդերը որ շատ կուտեն։

Հետեւապէս կառավարկեմ որ վանահայրները Պոլիս կանչվին, մանաւանդ Մամբրէ եպիսկոպոսը որ Մշոյ վանքը ամբողջ կերաւ։

— 9 Յունիս —

Տպագրութեան Տեսուչը դեռ ճաշը չմարսեց։

Այսօր կը տեսնեմ որ կերակուրները մեծ ազդեցութիւն ունին մարդուս կարծիքներուն վրայ։ Կը ճանաչեմ մէկն, որ տարի մ'առաջ իւր կեանքը պանիր հացով կանցուներ և ամեն օր ազգային գործերուն վրայ կը խօսէր, իսկ հիմա որ կովու մսով կապրի՝ ազգային խնդիրներու վրայ խօսողները կը ծաղրէ։

Վեց տէրութիւնները կըսեն Բ. Դրան։

— Եանեան Յունաստանի տո՛ւր։

Բ. Դուռը կը պատասխանէ Յոյներուն այն լեզուաւ, որով ատնք պատասխանեցին ժամանակաւ Քսէրքսէսին.

— Եկո՛ւր աւնձամբ առ։

— 10 Յունիս —

Լրագրի մը մէջ հետեւեալը կարդացի.

«Նախընթաց օրն Իսկիւտարի Պուղտուրլու գիւղը տան մը վրայ կայծակ իյնալով, մէջը գտնուող երկու կանանց ականջները խուլցուց»։

Ինձ կը թուի թէ կայծակ մ'ալ Ոսումնական խորհրդոյ սենեկին մէջ ինկած է, վասն զի աս ալ խուլցած է և չլսեր Թաղային վարժարաններուն վիճակին վրայ խօսված խօսքերը։

Այսօր ատաղձագործ մը կանչեցի և փայտէ գլուխ մը շինել տուի ինձի համար. եթէ մտահաձիրին մէկը յանկարծ գլուխս կարէ, բնաւ հոգ չեմ ըներ, անմիջապէս փայտէ գլուխը կանցունեմ։

Առանց գլուխի պարապելէն շատ ագէկ է փայտեայ գլուխ մ'ունենալ։

— 11 Յունիս —

Սեւախոր լրագիրն կը ծանուցանէ թէ իւր ցրուիչն Օսմ. Պանքային գումար մը առնելու ղրկած լինելով՝ յիշեալ Պանքային գնացեր, դրամն առեր և անյայտ եղեր է. ուստի ով որ այս ցրուիչին ուր ըլլալը գիտէ, թո՛ղ Սեւախորին գրասենեակն լմացունէ և վարձատրութիւնն ընդունի։

Մենք խրատ կուտանք Սեւախորին որ դանձու պաշտօնէութեան մէջ անգամ մը փնտռել տայ ցրուիչը...

Քահանային մէկը... եկեղեցւոյն մէջ դանձանակէն մէհիտիէ մը սխալմամբ դրպանը նետած պահուն ընկերը տեսաւ։ Դէս ժամ վիճաբանութենէ ետքը մէհիտիէն իրենց մէջը բաժնեցին։

Միացեալ Ընկերութիւնք դեռ ոչ-միացեալի պէս կը գործեն, Հայրը՝ Որդւոյն և Հոգւոյն հետ համաձայն չեն բնաւ։

— 12 Յունիս —

Պր. Խոսրով Տէմիրճիպաշեան առնուն մէկը Մատիսի մէջ վօյնէի Աչեղակը թարգմանելով կըսէ.

«Նոյն միջոցաւ արդի անորոշ ու անկանոն աշխարհաբարի նկատմամբ՝ դրաբարին նման կանոնաւոր ու կրթեալ լեզուի տիպար ներկայելով՝ հայ ժողովրդեան մի փոքր ծառայութիւն մատուցանել...»։

Օրհնեալ է Աստուած, աշխարհաբարի խնդիրն ալ լուծուեցաւ ընորհիւ Պ. Խ. Տէմիրճիպաշեանի, որ բարեհաճեցաւ կրթեալ լեզուի տիպար ներկայել։

Եւ արդարեւ լեզուն բաւական կրթեալ տեսանք հեղինակին հետ բաղդատելով։

Օն անդը յառաջ, Պր. Խոսրով, կրթեալ լեզուիդ քերականութիւնը հրատարակէ՛ որ տեսնենք։

Կէս օր.—Պատրիարքարանի պաշտօնեայները հիմա Պատրիարքարան եկան. խահվէ խմելուն պէս իրենց պաշտօնի գլուխը պիտի անցնին։

ՀՈՍՀՈՍ

Կոչտքն ու թոքը զօրացընելու պարզ միջոց մը.

Անգղիացի բժիշկ մը փորձած է՝ որ եթէ որեւիցէ անձ մը փետրոյ մնամէջ փողով (tige de plume) առատ և խորունկ օդ ներշնչէ, այնպէս որ թոքն ըստ կարելւոյն ընդարձակի, և այս եղանակն օրը հինգ կամ վեց անգամ կրկնէ, իսկոյն կուրծքը տարածութեամբ (չատ անգամ մինչեւ ինը մատնաչափ) կը մեծնայ։ Թթուածինն այս կերպով ներշնչելով ո՛չ միայն չընչաւթեան գործարանները կը զօրանան և առողջ կըլլան. հապա նաեւ մարսողութեան նպաստամատոյց կըլլայ, և մարդուն զօրութիւնը կաճի։ Այս միջոցը պետք է ամենէն աւելի տկար կուրծք ունեցողներու վրայ փորձել։ Երկար ժամանակ հազէ չարչարուղ տղաք այս եղանակաւ բողբոջին կազատին։ Կենդանդրուի որ արդիւնքն աւելի ազդու կըլլայ, եթէ սոյն այս եղանակս բաց օդոյ մէջ կատարուի։ (Հանդէս Ամսօրեայ)

Երջանիկ գաւառ մը

Սաքսոնիան երջանիկ գաւառ մը ունի, Օպերվիչէնդալի մէջ, այսպէս կը կոչուի գաւառը, փաստաբանի գրասենեակ չկայ բնաւ. իր բնակիչներ իրարի դէմ բողոք ըրած չունին։ Դեռ վերջերս Լայբցիկի մի վաճառական երբ գաւառիս դատարանին դիմած էր խնդրելով որ իրաւագէտի մը հասցէն հաղորդէ իրեն, հետեւեալ պատասխանը ստացած էր. «Ձեր սեպտ. 22 թիւ նամակին ի պատասխան, պատիւ ունինք հաղորդել Ձեզ որ այստեղ փաստաբան չկայ. բայց Քրիճ Պայլ ոտիրիչը յանձն կառնէ փոխանորդել իրաւունքի վերաբերեալ դատ մ'ունեցողը և անոր դործերը տեսնել։»

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԻՏԻ ԾԱԳԻ

Ֆրանսայի մի երեսփոխան Ժուրնալ տը Ժրնեվի մէջ հետեւեալ հետաքրքրական պատմութիւնը հրատարակեր է, որմէ կը տեսնուի թէ, Ալմանիայի Ֆրէտերիկ կայսրուհուն անցեալները ի փարիզ արած այցելութիւնը քիչ մնացեր է որ պատերազմի պատճառ եղած լինի Ֆրանսայի և Ալմանիայի միջեւ։ Ահա թէ ինչպէս.

«Ֆրէտերիկ կայսրուհու ի փարիզ ճանապարհորդելը իր որդի Վիլհելմ կայսեր յանկարծական մեկ որոշումն եր և այդ մասին՝ հակառակ ընդունած սովորութեան և մանաւանդ խնդրին փափուկ կարեւորութեանն, առաջուց ֆրանսական կառավարութեան կարծիքը չառնուեցաւ։

Ֆրանսայի Արտաքին գործերու նախարար Պ. Ռիպօ այս մասին առաջին լուրը ալմանական դեսպան Պ. Մինստերէն առացաւ. այս դիւանագէտ բնութեամբ խաղաղասէր լինելով, շատ նեղուած կը լինի այս գործին մէջ իրեն յանձնուած դերէն։ Դեսպանը լուրը հաղորդելով յանկարծակի, խնդրած էր նախարարէն որ հրաման ղրկէ սահմանագլխի մաքսատան թող տալ ազատօրէն անցնելու կայսրուհու ուղեւորութեան մտաւէները. կայսրուհին մի քանի ժամէ ետքը պիտի անցնէր սահմանը։

Պր. Ռիպօ իր զարմանք յայտնեց որ խնդիրը առաջուց քննութեան չէր տրուած և իր հաւանութիւն վերապահութեամբ տուաւ. խնդիրը մեծ նախատինք մը կը լինէր կամ դէթ նախարարին կողմէ մի խոստովանութիւն եղած կը լինէր թէ ինք անկարող է կայսեր մօր ապահովութիւնը երաշխաւորել Ֆրանսայի սահմաններէն ներս. մանաւանդ որ դեսպանը իրեն կը վստահացուներ թէ կայսրուհին միայն 2–3 օր պիտի մնայ փարիզ և այն ալ ծպտուած դիրքի մէջ։

Կայսրուհին հասաւ. սակայն փարիզը իրեն այնքան դուր եկաւ որ ոչ-րոշեալ ժամանակէն աւելի մնալ ուզեց, առանց խորհելու թէ իր ընթացք կրնար դիւրաղգածութիւններ զրգռել։ Մանաւանդ որ այցելեց Սենբլու, վէրսայլ որոնց անուններ 70ի պատերազմի դժբաղդ յիշատակները կարթնցունեն։ Կայսրուհին փարիզցի նշանաւոր նկարիչներէն շատերին ալ այցելեց, առանց ծածկելու իր միտք թէ կուզէ կարելի եղածին չափ անոնց մէջ շատերին համոզել որ մասնակցին Պերլին բացուելիք նկարչական ցուցահանդէսին։

Այս զանազան դէպքերի ազդեցութեան տակ, անզգալի կերպով մտմտուկի լեզուն փոխուեցաւ. լուրջ մտմտուկին ըսել կուզեմ և ոչ թէ այն թերթերի որոնք ներքին քաղաքական այլ և այլ չահերէ կը ներշնչուին և որոնք աւելի դուրս համարում ունին քան թէ Ֆրանսայի մէջ։ Այդ լուրջ մտմտուկը որ առաջ լուռ կեցած էր կամ քաղաքավար վերապահութեամբ կը դիտէր կայսրուհու այցելութիւնը, ըսկսց անհամբերութեան նշաններ ցոյց տալ, դժգոհութիւն յայտնել այցելութեան այդչափ երկարելուն վրայ. մտմտուկի կարծիքին յաղորդեցին միջադէպները։

Այդ նկարիչներ որոնք առաջ հաւանութիւն տուած էին Պերլին երթալ, տեսնելով որ մի քանի թերթեր իրենց վրայ կը յարձակին և վախ կայ որ իրենց Ֆրանսայի յաճախորդներն ալ կորսնցունեն և կամ թէ կայսրուհու ճնշման տեղի տուած լինելու երեւոյթը պիտի ունենան, խնդրեցին Պերլին երթալու իրենց մտադրութիւն։ Միեւնոյն ժամանակ այդ նոյն թերթերը սկսեցին խիստ կերպով քննադատել Պերլինի Ֆրանսական դեսպան Պր. Հէրպէդ որ առաջուց Ֆրանսայի արուեստագէտներին

յորդորած էր Պերլինի յուցահանդէսին մասնակցիլ։

Թերթերը զինք կը մեղադրէին նաեւ այս կէտի մէջ, թէեւ շատ իրաւացի չէր մեղադրանքը, թէ չէ գիտցած և չէ կրցած առաջուց նախատեսել կայսրուհու ուղեւորութիւնն և առաջքն առնել։ Այս քննադատութիւնները հետեւութիւնն այն էր որ դեսպանը եւս կանչել կը պահանջէին նոյն թերթերը, իբր թէ իր պաշտօնի մէջ ոնկարօղ։

Ասոր վրայ Պր. Հէրպէթ Ալմանիայի Արտաքին գործերի նախարար Պր. Մարշալի քով կանչուելով, վերջինս դեսպանին որոշ բառերով յայտնեց որ եթէ դեսպանական փոփոխութիւն մը կատարուի այդ բան կայսրը իր անձնականի դէմ նախատինք պիտի համարի որով ծանր հետեւանքներ կրնան ծագիլ։

Այս զեկուցումի չէշտը, ինչպէս և անոր ընկերացող ուրիշ պարագայները, կասկածել չէին թողուր թէ ի՛նչ տեսակ հետեւանքներ պիտի լինէին Պր. Մարշալի ակնարկածները. վերջինս չանայ նաեւ մեր դեսպանին աւելի լուսաւորել խնդրի վրայ՝ նախ հրաւիրելով զինք որ անմիջապէս փարիզ հաղորդէ իր ըրած զեկուցում և երկրորդ անձնապէս խնդրելով իրմէ որ մեր (Ֆրանսայի) կառավարութեան այդ թիւրիմացութիւն փարատելու ջանք անէ որպէս զի երկու երկիրներն ալ ազատուին վերահաս սոսկալի աղէտներէ։

Միեւնոյն ժամանակ վիէննայէն և Հռոմէն թախանձագին կոչումներ կը լինէին մեզ որ հաշտութեան ձեռք երկընցունենք, մինչեւ որ վիլհելմ կայսրը ժամանակ ունենայ իր սխալ հասկընալու։

Այդ միեւնոյն միջոցին Ֆրէտերիկ կայսրուհին մեռնած էր Անգլիա. այնտեղէն գրած էր իր որդուն մի նամակ զայն հանդարտեցնելու և անոր ճիշդ գաղափար մը տալու համար իր Ֆրանսայի մէջ գտած ընդունելութեան մասին։

Եթէ մենք այնչափ պատերազմաձեր լինէինք, ինչպէս որ դուրսէն կը կարծեն մեզ, այս առիթէն աւելի աղէկ առիթ չէր լիներ որ Թող տայինք պատերազմը պայթէր։ Այնուամենայնիւ էր որ լրատուները մեր կողմ էր, քանի որ ոչ մէկին տրուած է ուրիշ կառավարութեան մը արդիւնելու որ իր դեսպանները փոփոխէ։ Սակայն մենք չը թողինք որ պատերազմ ծագի, ոբովհետեւ մեր կառավարութիւնը ճշդիւ գիտէր թէ Պր. Հէրպէթի պատասխանատուութեան բաժինը ո՛րչափ էր այս գործի մէջ և անկէ զատ մեզ չէր վայլեր որ նոյն իսկ անուղղակի պատճառ լինէինք այդ մեծ դըժբաղդութեան։

Մ՛է դիւրաւ կը հասկըսւի ուրեմն թէ այդ տագնապալի րոպէների յիշատակը կը պահէ մեր կառավարութիւնը և այդ պատճառով Ալմանիան և մեր միջեւ բարեկամութեան տեւականութեան վրայ հաւատք չունենալով, այդ առնէն ի վեր կը փնտռէ այնպիսի ապահովութիւններ ձեռք բերել որ ապագան երաշխաւորեն։»

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Հետեւեալ գիրքերն կարելի է ստանալ Արմենիայի խմբագրատունէն, իրենց առջեւ նշանակուած գիներով և փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով։

Արժէքը կանխիկ չվճարուած՝ գիրք չղրկուիր։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Ա. ՀԱՅ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻ ՄԸ (Սպառած)։
Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՑԻ »
Գ. ՍԱՂՄՈՍ ԻՍՐԱՑԷԼԻ »
Դ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՑ ԵՒ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԻ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՍՏԱՄԲԱՊԵՏԱՑ (Պուլղար ազգին իր ազատութիւն ձեռք բերելու համար մէկ դարէ ի վեր արած չանքերի խիստ հետաքրքրաշարժ նկարագրութիւնն է։) (1 ֆր. 10 սնթմ.) 1 ֆր. 50 սթմ։
Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐԸ.—(Հայաստանցիների պանդխտութեան տխուր հետեւանքների մէկ փոքրիկ պատկերը կը ներկայացունէ վիպական կերպով։) Գին (90 սնթմ.) 1 ֆրանգ 20 սնթմ.
Զ. ԳԱՄԱՌ ՔԱԹԻՊԱ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ յետ այբուբենից առարտեղութ (Մեծանուն հայ բանաստեղծին վերջերս գրած ազատաշունչ ընտիր ոտանաւորներէն 3ը՝ առանձին տետրակով հրատարակուած են)։ 50 հատը 2 ֆր. և 50 սանթիմ, հատը (5 սնթմ.) 10 սանթիմ։
Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԷՆԴԸ ՏԱՃԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ. (Սպառած)
Ը. ԹԻՒՐՔԻԱՅ ՀԱՅԵՐՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴՐԱՑԻՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերին և իրենց դրացի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղարանական ամփոփ և հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պարունակէ։ Թիւրքահայաստանի մէջ բնակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչների թուին բազդատական մէկ ցուցակն ալ կցուած է տետրակին վերջը։) Գին 50 սանթիմ (35 սանթիմ)։
Թ. «ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի Ա տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորովին սպառած և միեւնոյն ժամանակ շատերի հետաքրքրութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ. Փորթուգալեանի գրած առաջնորդող յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփուած են Յուշարարի մէջ որ ուրիշ դիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ)։ (1 ֆրանք)։ 1 ֆր. 40 սանթիմ
Ժ. ՎՐԷԺ (Պուլկարիայի մէջ թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Պուլկարներն ի՛նչպիսի մի ջոջերի դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար)։ (15 սնթիմ) ,20 սնթմ.
ԺԱ. ԹՈՄԱՍ ՐՈՅԱՐԻՍ (Ճուճատանի մէջ թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Ցոյներն ի՛նչպիսի միջոցների դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար), (0,15սանթիմ) ,20 սանթիմ։

ԺԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆԱՄՈՑՇՆԵՐ

Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ
ԴՐԱԾ ՈՏԱՆԱՒՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրենասիրական ոտանաւորներէ մի քանին ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իբրեւ նմոյշներ զանազան քաղաքներու մէջ և զանազան տպաւորութիւնների տակ իւրաքանչիւրին գրած ոտանաւորներուն որոնք ժամանակին հրատարակուած չը լինելով կորսուած են այժմ։ Այն մի քանի ոտանաւորներ որոնք իրրեւ նմոյշ ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պոլիս տպագրուած ազգային երգարաններուն մէջ՝ որոց վերստին տպագրութիւնն վաղուց արդէն արդիլուած է, և Ասիա և Արմենիա լրագիրներուն մէջ։ Նմոյշներուն մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տրուած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորներ ի՛նչ տպաւորութիւնների տակ ներշնչուելով գրուած են։ Գին (10 սանթիմ) 15 սանթիմ։

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԻՆ ԱՌՆՈՒԱԾ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՊՂԱՔԱՐԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը ներկայացունէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ անբարոյական մի հայր իւր ապականուած վարքուբարքով որչա՛փ չարիքների պատճառ դարձած է և վերջ ի վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպանուած և անհետացած է աշխարհէ։ Գին 1 ֆրանգ, (75 սանթիմ)։

Մ. Փորթուգալեանի հրատարակած գիրքերին վրայ մասնաւոր զեղչ կը լինի Պարսկաստանի Հայերին համար որոնց կը ղրկուի փակագծի մէջ նշանակուած գիներուն։

ՀԱՅՑՈՑ ՀԱՅԲԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Ա ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱՏՈՒԹԵԱՆ

Բ. Տպագրութիւն

«Հայոց Հայրենասիրական Միութեան» հրատարակած այս վարդապետարանի մէջ հասարօտ կերպով բացատրուած է թէ իւրաքանչիւր Հայրենասէր Հայ ի՛նչ փափաքներ պէտք է ունենայ և ի՛նչ պարտքեր ունի կատարելու։

Կը խնդրուի ամեն Հայրենասէր Հայերէ իրենց շրջանի մէջ տարածել այս տետրակ։ Մէկ անգամէն 50 օրինակ ծախու առնողին կը ղրկուի 5 ֆրանքով։ Հատին գինն է 15 սանթիմ (Պարսկաստանի Հայերին համար 10 սանթիմ)։

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

ԱԼԻՇԱՆ Հ. Ղ. — Յուշիկք Հայրենեաց Հայոց (Հայրենասիրութեան վրայ չերմ եռանդով գրուած մի նախաբանէ յետոյ, Հայաստանի բնախօսութեան վերաբերեալ հմտալից և ընդարձակ տեղեկութիւններ կան գրուած։ Ապահետև, Հայոց Պատմութենէն առնուած մի քանի անձերի և հետաքրքրական նիւթերի վրայ առանձին առանձին գրուածներ կան մանրամասն և ընդարձակ տեղեկութիւններով որոնք բաղմաթիւ տպագրուած և դեռ անտիպ պատմական գիրքերէ քաղած և ամփոփած է։ Ալիշան այս գրքի մէջ, իբրեն յաուսկ գրաւիչ և բանաստեղծական ոճով պատմելով զանոնք։ Գրուած է աշխարհաբար լեզուով։ կը բաղկանայ 2 հատորէ և ունի 6 պատկեր)։ 11 ֆր.։
Բաֆֆի, Խեճքը (Արկածներ վերջին ռուս-թուրքական պատերազմից) և Զալալետտին (Մի պատկեր նրա արշաւանքից)։ երկուքը մէկտեղ մէկ հատորի մէջ ամփոփուած։ Բ տիպ։ 8ֆր.75սր։
Բաֆֆի, Հայ կինը եւ Հայ երիտասարդուհին 5 ֆր. 25 սնթմ.։
Բաֆֆի, կայծերի վերջը 1 ֆ. 75սթմ.։
Շարժումն Հայաստանի (L'Arménie en mouvement). Մայր Հայաստանի պատկերը 1 ֆրանգ
Զայնագրեալ երգեցողութիւն Ս. Պատարագի 10 ֆր.
Երգնկեանց, Ազգային երգարան (Զայնագրեալ հայկական նոտաներով) 2 ֆր. 80 սանթիմ
Բաֆֆի, Դաւիթ բէկ պատմական վէպ (1722–1728) Ա, Բ և Գ գիրքերն վերջաբանով մէկտեղ մէկ հատորի մէջ ամփոփուած. Բ տիպ։ 10 ֆր.։
Ծերենց, Թեոդորոս Ռշտունի 3 ֆրնք. 50 սանթիմ
Հ. Առաքելեանց, Պատմութիւն խաչակրութեանց և Թագաւորութեան Երուսաղիմայ 2 ֆրանգ
Նիկոլ կամ դարձ Հայոց Եւրոպիոյ ի կաթոլիկութիւն 1 ֆր.
ԳԷՈՐԳ ԱԲՈՎԵԱՆՑ. — Համառօտ պատմութիւն Հայոց ազգի պատմութեան (Բ տիպ. Տփղիս.) 2 ֆր.
Հ. ԹԷՐՃԻՄԱՆԵԱՆ. — Համառօտ պատմութիւն Հայոց (6րդ տիպ. Վենետիկ). 2 ֆր. 50 սնթմ.

Ա Զ Դ

ԴՐԻԴՈՐ ԷՖԻԶԵԱՆ

Թարգման-Առաջնորդ ճամբորդների

կը գտնուի Պօլօ փողոց

Մարսէյլ հանդիպող հայ և արեւելցի ուրիշ ուղեւորներ որոնք քաղաքին և ֆրանսերէն լեզուին անծանօթ են, մեծ դիւրութիւններ կրնան գտնել իրեն դիմելով։

Թղթակցութեան հասցէն՝
Grégoire Ekizian
53, Rue de la République, 53
(France) Marseille

ՏԻԱՐ Ա. Մ. ԲԷԻՇԿԵԱՆՑ
ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ
Մարսիլիա, Պօլօ փողոց, բիւ. 18
A. M. Pejischkiantz
rue Beauvau 18. Marseille

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Le Gérant : FÉLIX ENFFANTIN.
ՄԱՐՍԷՅԼ
Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանցի
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi, Allées de Meilhan. 44.